

9. Підтримка сталого регіонального розвитку в Україні : позиційний документ ЄС. - 102 с. - Режим доступу : http://www.ssrp.org.ua/content/ukr/prjdoc/position_paper_ua.pdf
10. Савельев Ю. В. Управление конкурентоспособностью региона: от теории к практике / Ю. В. Савельев ; Ин-т экономики КарНЦ РАН. - Петрозаводск : Карельск. науч. центр РАН, 2010. - 516 с.

УДК 351.071.6:352.07:353.8

Дихнич І.В.,
здобувач НАДУ,
директор державного житлово-комунального
підприємства НАН України
Воронев М.П.,
помічник-консультант народного депутата України
Мягкова О.В.,
кандидат наук з державного управління,
завідувач кафедри економіки та менеджменту
Київського міжнародного університету

Удосконалення державно-управлінського впливу на формування інституціонального середовища в регіоні

У статті розглядаються питання інституціонального підходу до аналізу держави та інших суб'єктів господарювання. Досліджені складові інституціонального середовища. Визначена роль держави при створенні інституціонального середовища та інституціональної структури не тільки в країні загалом, а й у регіонах. Удосконалено державний механізм розбудови інституціональної інфраструктури місцевого та регіонального розвитку.

Ключові слова: інституціональний підхід, регіональне інституціональне середовище, інституції.

Дихнич И.В., Воронев Н.П., Мягкова О.В. Усовершенствование государственного влияния на формирование институциональной среды в регионе

В статье рассматриваются вопросы институционального подхода к анализу государства и других субъектов хозяйствования. Исследованы составляющие институциональной среды. Определена роль государства при создании институциональной среды и институциональной структуры не только в стране в целом, но и в регионах. Усовершенствован государственный механизм развития институциональной инфраструктуры местного и регионального развития.

Ключевые слова: институциональный подход, региональная институциональная среда, институты.

Dyhnych I.V., Voronov M.P., Myagkova O.V. Improvement of state influence on the formation of the institutional environment in the region

The article deals with the institutional approach to the analysis of the state and other entities. Studied components of the institutional environment. Defined the role of government in creating an institutional environment and institutional framework, not only in the country as a whole, but also in the regions. Improved state mechanism of the institutional infrastructure of local and regional development.

Key words: the institutional approach, the regional institutional environment institutions.

Постановка проблеми. Значна диференціація регіонів за рівнем економічного розвитку та поглиблення диспропорцій їх розвитку є значною перешкодою для піднесення економіки України. Тому розробка напрямів підвищення ефективності державної регіональної політики, її нових методів та важелів є надзвичайно актуальною проблемою, особливо в умовах побудови соціально орієнтованої ринкової економіки, що передбачає не тільки створення умов для вільної конкуренції та рівного доступу суб'єктів господарювання до наявних ресурсів і ринків, а, насамперед, допомогу з боку держави у формуванні інституціонального середовища у регіоні.

Аналіз показує, що на сьогодні ще не відбулася глибока інституційна реформа, яка сприяла б стабільному економічному розвитку. З цього погляду дослідження інституалізації ринкової трансформації економіки є надзвичайно актуальним як з теоретичного, так і з практичного погляду. Дедалі більша потреба в обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів до вивчення закономірностей формування інститутів соціально орієнтованої ринкової економіки та інституційних перетворень, що відбуваються в економіці України і її регіонах, і зумовила вибір теми статті.

Ступінь розробленості проблеми. Питанням державного регулювання інституціонального середовища приділяли увагу як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Започаткування інституціональної теорії пов'язано з іменами таких відомих науковців, як Д.Норт [6], Т.Веблен, У.Мітчелл, Д.Коммонс та ін., роботи яких покладені в основу цього дослідження. Значним внеском у вивчення питань формування інституціонального середовища в перехідний період стали праці українських та російських дослідників: Л.Абалкіна [1], В.Бакуменка [2], П.Беленького [3], О.Ковриги [4], Є.Кокорева [5], А.Ткача [8], А.Шаститко [9] та ін.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Разом з тим практично відсутні комплексні дослідження інституціональних перетворень на рівні регіону. Недостатньо вивчено вплив інститутів на подальшу трансформацію економіки України та її регіонів. Крім того, потребують серйозного дослідження питання державного впливу на формування інституціонального середовища у регіоні.

Метою публікації є розроблення науково-практичних рекомендацій з удосконалення механізмів державного впливу на формування інституціонального середовища регіону.

Викладення основного матеріалу. Інституціональний підхід до аналізу держави, так само, як і до аналізу інших суб'єктів господарювання, відрізняється від неокласичного. Згідно з неокласичною теорією держава потрібна тільки в особливих випадках "провалів ринку". Це такі випадки, в яких ринок не в змозі забезпечити ефективне розміщення ресурсів. Звичайно виділяються чотири випадки "провалів ринку": монополія; зовнішні ефекти; суспільні блага; асиметрична інформація [9, с. 432]. У всіх цих випадках втручання держави у вигляді регулювання діяльності монополії, усунення зовнішніх ефектів, виробництва суспільних благ, забезпечення рівномірного розподілу інформації між контрагентами дає змогу добитися "поліпшення за Парето", тобто досягти оптимального розміщення ресурсів.

З неокласичної теорії випливає, що ринкова економіка без держави і ринкова економіка за наявності держави відрізняються тільки різним ступенем ефективності в розміщенні ресурсів і, відповідно, різним рівнем добробуту їх учасників. Але не існує фундаментальних відмінностей в їх функціонуванні. Іншими словами, держава не вносить нічого принципово нового в ринкову економіку, вона лише підвищує ефективність її діяльності.

Кардинальна відмінність інституціонального підходу від неокласичного полягає в тому, що ринкова економіка без виконання державою певних функцій взагалі не може нормально існувати. Річ у тім, що нормальне функціонування такої економіки базується на наявності і дотриманні певних моральних і правових норм, "правил гри" (акцент на значущості яких якраз і відрізняє інституціональний підхід від інших шкіл економічного аналізу) [10, с. 414-415]. Ці правила гри, або інституціональне середовище, створюють рамки, в яких здійснюються взаємодії між господарськими суб'єктами в ринковій економіці [1, с. 7]. Держава створює значну частину таких правил гри, а саме формальні правила гри (або формальні інститути) - закріплені законодавчо або інструктивно норми і правила, що регламентують діяльність приватних і юридичних осіб. Іншим елементом інституціонального середовища є неформальні правила гри (або неформальні інститути) - звичаї, традиції, стереотипи поведінки, ціннісні установки.

У рамках інституціонального підходу державу можна визначити як особливий тип організації, який фундаментально відрізняється від інших організацій, що функціонують в ринковій економіці:

- держава наділена владою, або політичною волею;
- для дотримання своєї політичної волі держава створює особливі інститути примушення і покарання - "інститути застосування насильства". Ці інститути за характером і механізмом дії істотно відрізняються від інститутів ринку;
- держава є органом досягнення суспільних цілей і водночас апаратом урядовців, що ухвалюють рішення від імені всього суспільства, мають особисті цілі і лобіюють групові цілі. Тому самій державі властиве "роздвоєння". Якщо "типовий" агент господарської діяльності (фірма або домогосподарство) в ринковій економіці, як правило, керується особистим егоїзмом (навіть тоді, коли його вибір з погляду сучасної неокласичної теорії не можна назвати повністю раціональним), то урядовець поєднує у своєму виборі суспільні, групові і особисті цілі так, щоб досягти максимуму добробуту в умовах особливих обмежень, накладених специфікою його діяльності. У зв'язку з цим діяльність урядовця, що приймає рішення про розподіл державних коштів, частково нагадує нормативну дію строго за інструкцією, а частково - торг або ринковий обмін.

Якщо при ухваленні рішень недержавний суб'єкт, як правило, керується відносними граничними корисностями, які йому досить добре відомі (хоча і тут існують феномени нераціонального вибору, асиметричної інформації, трансакційних витрат отримання необхідних даних, вимірювання блага, ухвалення рішення і т.ін.), то для особи, що ухвалює рішення від імені держави, система переваг формується штучно. Її можна уявити як зважену середню арифметичну індивідуальних переваг, в якій сама вага є складним добутком різних коефіцієнтів: політичної (соціальної) переваги, індивідуального і групового впливу, інерції, забезпеченості рішення інститутами реалізації та ін.

Рішення, що приймаються державою, мають глобальний характер, торкаються одночасно цілої групи (або взагалі всіх) суб'єктів і діють тривалий час. Вони пов'язані з набагато більшими трансакційними витратами і більшим терміном окупності, тому тут максимально вимагається прораховувати і нейтралізувати можливі ризики. Розглянемо, наприклад, ухвалення закону. Підготовка закону та процедура його ухвалення, узгодження, затвердження вимагає багато часу, а також фінансових, інтелектуальних, матеріальних та інших витрат. Наслідки від закону, що не працює, є тривалими і приводять до колосальних втрат у добробуті протягом довгого часу. До речі, це є однією з причин того, що в Україні і регіонах дотепер діє низка законів, прийнятих ще в СРСР.

Відповідальність держави за ухвалення рішення рідше і меншою мірою персоніфікована, так само рішення майже завжди мають колективний характер. Це означає, що особи, які ухвалюють рішення, несуть солідарну відповідальність. Феномен солідарної відповідальності, з одного боку, породжує кругову поруку, з другого - колективну безвідповідальність ("немає у кого спитати").

Усі вищеперелічені особливості держави дають змогу визначити її як набір неринкових інститутів прийняття рішень.

Унікальна властивість держави як організації полягає в тому, що вона не тільки як інші організації (фірми, домогосподарства) має підпорядковуватися "правилам гри", але на відміну від цих інших організацій, сама безпосередньо створює ці правила (точніше, їх формальну частину). Таким чином, з погляду інституціонального підходу суть держави є подвійною.

Державою створюються певні правила гри в ринковій економіці. Головними із цих правил є ті, що пов'язані із специфікацією і захистом прав власності. Ці правила настільки важливі з погляду інституціональної теорії, що в рамках згаданої теорії з їх створенням пов'язується генезис держави. Без них немислиме саме існування ринкового господарства. Щоб з'ясувати це, звернемося до одного з визначень терміна "ринок". Ринок - це, передусім, місце зустрічі продавців і покупців; між ними здійснюється обмін за ціною, про яку вдалося домовитися. При цьому відбувається добровільне відчуження своєї власності і привласнення чужої. Отже, ринок означає взаємну передачу прав власності. Таким чином, функціонування ринкової економіки можна представити як добровільний обмін правами власності, що безперервно продовжується серед її учасників [2, с. 80].

Зрозуміло, що такий обмін не може відбуватися, якщо права власності не специфіковані і не захищені. Права власності, що визначають належність благ учасникам ринкового господарства (які в такому господарстві є децентралізованими і відособленими один від одного), є необхідною умовою для функціонування такого господарства. Тому будь-який обмін правами власності "... припускає наявність того чи іншого гаранта - особи, групи осіб або іншого соціального інституту, який відіграв би роль суб'єкта, що фіксує, визнає і захищає права власності, які перерозподілилися між партнерами, на предмет операції" [3, с. 21]. Звичайно, у принципі як подібний гарант можуть виступати самі учасники ринкової економіки. Проте цей шлях вирішення проблеми специфікації і захисту прав власності є не ефективним, оскільки в такому разі відбувається відвернення частини ресурсів від безпосередньо виробничої діяльності. Крім того, окремі учасники ринкового господарства не мають стимулів самостійно вирішувати цю проблему, оскільки вигоди від такої діяльності можуть, за їх розрахунками, бути значно нижчими за витрати.

Отже, виникає необхідність того, щоб гарантом дотримання прав власності була якась "зовнішня сила". Такою силою і виявляється держава. На думку Д.Норта, генезис держави слід трактувати як наслідок здійснення своєрідного обміну, учасники ринкової економіки передають державі права на здійснення "примусу" (тобто фізичного обмеження їх спектру можливостей) для успішного здійснення специфікації і захисту прав власності; за це вони ж готові оплачувати таку діяльність держави у вигляді податків. Таким чином, "природа держави визна-

чається владними відносинами, що виникають між громадянами і державним апаратом". Іншими словами, "... держава - особливий варіант владних відносин, що виникають у результаті передачі громадянами частини прав з контролю за своєю діяльністю..." [6, с. 140].

Головною сферою діяльності, яку громадяни дозволяють державі контролювати, якраз і є специфікація та захист прав власності. Повністю специфіковане право власності, у свою чергу, включає цілий набір прав: володіння, користування, розпорядження, управління, прав на дохід, на капітальну вартість блага, на безпеку, на перехід блага за спадком або за заповітом, безстроковість, заборону шкідливого використання і відповідальність у вигляді стягнення [6, с. 82]. Під час обміну в рамках ринкової економіки відбувається передача набору прав або його окремих елементів однією (приватною або юридичною) особою іншій. Звідси також випливає, що держава повинна нести відповідальність за дотримання контрактних зобов'язань, оскільки контракти - не що інше як домовленості між суб'єктами господарювання з приводу зміни структури прав власності. Безперерійно функціонуюча система контрактів дає змогу значно зменшувати невизначеність майбутнього і координувати дії економічних суб'єктів.

Таким чином, без чіткої специфікації і захисту прав власності і без гарантування дотримання контрактних зобов'язань (а значить, і без розвиненої судово-правової системи) ринкове господарство не може нормально функціонувати. Низький ступінь специфікації і захисту прав власності порушує зв'язок між зусиллями певного суб'єкта господарювання і результатами, яких йому вдасться добитися. Це, у свою чергу, відбиває стимули до легальної виробничої діяльності і створює передумови для пошуку політичної ренти чи безпосередньої участі в операціях суто кримінального характеру. Наприклад, в економіці України і регіонах скорочується загальна кількість контрактів, що легально укладаються, і збільшується спокуса опортуністичної поведінки, тобто поведінки, пов'язаної з порушенням узятих зобов'язань і взагалі правових і моральних норм. При цьому правила, що регламентують захист прав власності і контрактів, які укладаються, починають створюватися кримінальними структурами.

Не менш важливі й інші аспекти формальної складової інституціонального середовища, за яке несе відповідальність держава. Одна з них - грошовий обіг. Без нього неможливе нормальне функціонування системи контрактів, оскільки він забезпечує як спосіб загального порівняння контрактних зобов'язань, так і спосіб їх виконання. Зрозуміло, що таким засобом і є гроші. Держава повинна забезпечувати організацію грошового обігу і підтримувати його стабільність. Крім того, вона несе відповідальність за створення такої кількості грошей, яка відповідає потребам у них, породженим суспільним виробництвом. Невиконання державою цих функцій призводить до двох взаємопов'язаних наслідків: інфляції і демонетизації господарства. Останнє є витісненням з обігу грошей бартером та іншими грошовими замінниками. При цьому важливо зазначити, що таке витіснення відбувається в разі не тільки надмірної кількості грошей, але і їх нестачі. Як відомо, одна з найважливіших функцій грошей, - це міра цінності. Завдяки цій функції через цінову систему вдається забезпечувати інформацією про товари, що обертаються на ринках, а отже, ефективність функціонування економіки. Таким чином, інфляція і демонетизація як наслідок невиконання державою вказаної функції організації грошового обігу призводять до спотворень у ціновій і контрактній системах та до загального і загальноекономічного, технологічного занепаду господарства.

У період високої інфляції, наприклад у Запорізькому регіоні, недобір податків до бюджету багато в чому штучно компенсувався їх великою величиною. Очевидним став зв'язок скорочення податкової бази бюджету регіону з кризовим скороченням усього фінансового потенціалу економіки.

Ще один аспект - правила, що регламентують доступ агентів господарської діяльності до тих чи інших ринків (у тому числі і доступ нерезидентів на вітчизняні ринки, тобто зовнішньоторговельна політика). Ці правила є основним фактором, що впливає на ступінь монополізованості або конкурентності економіки. Чим більше держава намагається забезпечити рівні можливості доступу для всіх суб'єктів економіки, тим вища конкуренція ринкових структур такої економіки. Водночас упередженість держави в розподілі прав доступу на ринки серед суб'єктів господарювання і сприяння тим суб'єктам, які перебувають у вигіднішому становищі унаслідок "природного" перебігу речей, тобто сприяння природним монополіям, обмежує можливості вільної конкуренції. Суть же конкуренції з погляду інституціонального підходу полягає в тому,

що вона є процесом, через який здійснюється еволюційний відбір найефективніших інновацій не тільки у сфері технологій, а і в організаційній. Тому надмірна монополізація господарства прирікає його на занепад, причому не тільки технологічний. Водночас держава повинна захищати певний круг монополістів, а саме тих з них, монополія яких утворена внаслідок створення нового продукту або технології. Діяльність таких новаторів має бути захищена державною системою патентів і ліцензій. Відсутність такої системи знижує стимули до технічного розвитку.

Як вважають економісти, "монополія можлива без державної підтримки, монополія може бути встановлена за допомогою держави, держава саме може створити монополію, але свобода і конкуренція недосяжні без втручання держави" [5, с. 114].

Отже, роль, яку відіграє політика держави, пов'язана з визначенням і зміною прав суб'єктів господарювання на залишковий дохід від виробничої діяльності, а також розподілом економічної влади серед різних груп інтересів таких суб'єктів. Цей аспект зачіпається в різних елементах соціальної політики держави. Надмірна "врегульованість" у вигляді великих податків і соціальних трансфертів відображає стимули до праці та інвестицій, до легальної виробничої діяльності, спрямованої на ефективне використання наявних ресурсів і на оновлення способів такого використання (тобто на технічний прогрес). Разом з тим відсутність якої-небудь продуманої соціальної політики може призвести до надмірно нерівномірного розподілу економічної влади серед суб'єктів (тобто до занадто нерівномірного розподілу доходу і багатства серед них), що може відбити стимули у найбільш незахищених груп агентів до чесної продуктивної діяльності і спонукати їх до ухилення від дотримання формальних правил гри чи до організованих дій щодо їх зміни. Зрозуміло, що недотримання правил, їх нестабільність не сприяють ефективній економічній діяльності.

Таким чином, сучасна економічна ситуація вимагає зростання ролі держави при створенні нормального інституціонального середовища та інституціональної структури не тільки в країні загалом, а й у регіонах. Елементи стратегії державної регіональної політики в цій сфері, на нашу думку, мають включати:

- державну політику у сфері інституціональних перетворень, яка сприятиме розвитку економіки України та її регіонів;
- державний вплив на формування формальних інститутів, що сприяють законодавчому закріпленню правил, норм, інструкцій, що регламентують діяльність приватних і юридичних осіб;
- активний вплив держави на проектування і впровадження нових економічних і політичних інститутів на базі національних особливостей України та її регіонів;
- державну політику щодо усунення дисбалансу інституціональної моделі України і її регіонів;
- державний вплив на подолання міжрегіональної економічної асиметрії як процесу наростання відмінностей у рівні соціально-економічного розвитку суб'єктів України. Її прояви різні: у рівні розвитку виробництва, цін, душевому доході, зайнятості, розвитку банківської системи;
- державну політику щодо усунення суперечностей між системою формальних і первинних інститутів, зовнішнім проявом якого стала глобальна криза довіри до економічних реформ, що проводяться в Україні.

На нашу думку, зазначена стратегія державної регіональної політики може бути реалізована за допомогою внесення відповідних змін до Концепції державної регіональної політики [7]. Доцільність таких змін зумовлена тим, що Концепція була прийнята у травні 2001 р. і не зазнавала жодних змін до цього часу. Крім того, реалізація Концепції передбачалася у два етапи: перший етап - 2001-2003 рр., другий - з 2003 р. без визначення закінчення терміну.

Саме тому, на нашу думку, зміни до Концепції мають включати, передусім, сприяння розбудові інституціональної інфраструктури місцевого та регіонального розвитку, яка була б спрямована на створення умов для підвищення інвестиційної привабливості регіонів та мобілізацію внутрішнього потенціалу розвитку окремих територій. Заходи в положеннях щодо сприяння розбудові інституціональної інфраструктури були частково визначені для реалізації на першому етапі, тоді як на другому етапі ніякі заходи не передбачалися.

Серед основних інструментів регіонального розвитку в Концепції визначено формування мережі агентств регіонального розвитку (АРР) шляхом розроблення проекту Указу Президента України "Про створення агентств регіонального розвитку", який досі не був прийнятий. Отже,

можна зробити висновок, що жодного кроку щодо законодавчого регулювання формування агентств регіонального розвитку державою не зроблено. Тому, вважаємо, що в рамках створення національної мережі АРР, передусім, необхідно проаналізувати досвід уже наявних в Україні АРР (створених на добровільних засадах), можливо, використати потенціал найпотужніших з них, які могли б стати надійними партнерами центральної та регіональної влади в розробці та реалізації проектів і програм регіонального розвитку на місцях.

Метою діяльності Агентств має бути сприяння розвитку ринкових реформ, практичне втілення конкретних проектів структурної перебудови в області і пом'якшення негативних соціальних наслідків, що виникають під час адаптації регіону до ринкової економіки. Агентство повинно сприяти розвитку інституціональної інфраструктури та інтеграції регіонів до європейського економічного і культурного середовища.

Перші кроки зі створення мережі агентств регіонального розвитку були реалізовані 9 липня 2001 р. шляхом створення Асоціації агенцій регіонального розвитку, яка об'єднала спочатку 17, на жовтень 2002 р. - 27 АРР, а на червень 2004 р. - 38 АРР, нині вона об'єднує 43 агенції. Діяльність агентств регіонального розвитку в Україні можна розглядати як інституціональний резерв, який за умови ініціювання конкретних проектів з регіональною та місцевою владами може розраховувати на державну підтримку.

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження, на наш погляд, можна запропонувати:

1) при обласних державних адміністраціях створити окремий підрозділ моніторингу тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку регіону;

2) відновити діяльність Координаційної ради з формування агентств на законодавчому рівні. Це дасть змогу координувати діяльність агентств та акумулювати громадську думку, що сприятиме ефективній реалізації державної регіональної політики;

3) розробити законодавчо-нормативну базу, оскільки її відсутність є суттєвою перешкодою для ефективного здійснення державної регіональної політики. Необхідність урегулювання цього питання полягає в тому, що від того, наскільки ефективно буде функціонувати інститут регіональної влади та місцевого самоврядування, безпосередньо залежатиме стан інституціонального середовища регіону. У свою чергу, ефективно функціонувати інститут регіональної влади та місцевого самоврядування без відповідного законодавчого регулювання не може. На цей час дуже багато питань регіональної політики залишаються законодавчо неврегульованими. Вирішити цю проблему можна шляхом прийняття Закону України "Про основні засади формування та реалізації державної регіональної політики".

Перспективи подальших досліджень. Багато принципових питань у науковій літературі лише окреслені без зазначення конструктивних пропозицій щодо їх вирішення. Це, насамперед, стосується питань, пов'язаних із використанням зарубіжного досвіду у формуванні інституціонального середовища, законодавчого регулювання регіональної політики тощо. Зазначені питання потребують додаткового дослідження та обґрунтування.

Список використаних джерел

1. *Абалкин Л. И.* Роль государства в становлении и регулировании рыночной экономики / Л. И. Абалкин // *Вопр. економіки.* - 1997. - № 6. - С. 5-11.
2. *Бакуменко В. Д.* Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : монографія / В. Д. Бакуменко ; редкол. : В. М. Князев, П. І. Надолішній, М. І. Мельник та ін. - К. : Вид-во УАДУ, 2000. - 328 с.
3. *Беленький П. Ю.* Механізм розвитку ринкової інфраструктури в Україні / П. Ю. Беленький // *Вісн. НАН України.* - 2002. - № 4. - С. 15-25.
4. *Коврига О. С.* Особливості інституційних процесів в Україні на регіональному рівні / О. С. Коврига // *Державне будівництво.* - 2008. - № 2. - Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua>
5. *Кокорев Е. В.* Институциональная реформа в сфере инфраструктуры в условиях естественной монополии / Е. В. Кокорев // *Вопр. економіки.* - 1998. - № 4. - С. 115-133.
6. *Норт Д.* Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт. - К. : Основи, 2000. - 198 с.
7. Про заходи щодо реалізації Концепції державної регіональної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 верес. 2001 р. № 437-р // *Уряд. кур'єр.* - 2001. - № 92. - С. 5.

8. Ткач А. А. Базисні елементи інфраструктури ринку в контексті інституціоналізму / А. А. Ткач // Держава та регіони. - 2004. - № 1. - С. 256-261. - (Серія: Економіка та підприємництво).
9. Шаститко А. Е. Новая институциональная экономическая теория / А. Е. Шаститко. - М. : ТЕИС, 2002. - 591 с.
10. Юхименко П. Л. Історія економічних вчень : навч. посіб. / Л. П. Юхименко, П. М. Леоненко. - К. : Знання-Прес, 2001. - 514 с.

УДК 351.82:33.012.7-045.52:336.1:353(477.75)

Дмитрук П.М.,
аспірант кафедри національної безпеки НАДУ

Концептуальна схема інституціоналізації механізму державного регулювання економічного сектору Автономної Республіки Крим

У статті розроблена концептуальна схема етапів інституціоналізації механізму державного регулювання економічного сектору Автономної Республіки Крим. Наведені рекомендації щодо практичної організації роботи органів державної влади та функцій її окремих підрозділів у цьому процесі.
Ключові слова: інституціоналізація, державне регулювання, фінансово-економічний механізм.

Дмитрук П.М. Концептуальная схема институционализации механизма государственного регулирования экономического сектора Автономной Республики Крым

В статье разработана концептуальная схема этапов институционализации механизма государственного регулирования экономического сектора Автономной Республики Крым. Даны рекомендации по практической организации работы органов государственной власти и функций ее отдельных подразделений в этом процессе.

Ключевые слова: институционализация, государственное регулирование, финансово-экономический механизм.

Dmitruk P.M. The article developed a conceptual scheme of the stages of institutionalization the state regulation of economic sector in the Autonomous Republic of Crimea

Provided recommendations for the practical organization of the public authorities and functions of its individual units in this process.

Key words: institutionalization, government regulation, financial - economic mechanism.

Постановка проблеми. Державне регулювання економічного сектору будь-якого регіону покликане забезпечити його рівновагу і сталий розвиток. Конкретні напрями та форми державного регулювання економіки регіону визначаються характером і гостротою економічних, політичних, соціальних, екологічних та інших проблем певного періоду. Державне регулювання економіки регіону в умовах ринкового господарства являє собою систему типових заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, здійснюваних уповноваженими державними установами та суспільними організаціями. Мета цих заходів, з одного боку, сприяння формуванню ринкової системи, з другого - забезпечення підвищення ефективності виробництва, що, в кінцевому підсумку, має підвищити рівень добробуту держави в цілому і кожного громадянина зокрема.

З урахуванням цього в умовах ринкової трансформації економіки України виникає необхідність усвідомленого впливу держави на формування сучасних цивілізованих соціально-економічних відносин в регіоні з метою підвищення рівня його економічної безпеки. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення концептуальної схеми державного регулювання економічного сектору, зокрема в Автономній Республіці Крим (АРК), а також надання рекомендацій щодо його послідовної і несуперечливої інституціоналізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем інституціоналізації механізму державного регулювання економічного сектору на регіональному рівні присвячено певна кількість праць як українських, так і зарубіжних науковців. Водночас серед них варто виділити праці Е.Бахтарі, А.Дегтяра, А.Спіфанова, Дж.Кейнса, Р.Коуза, В.Оскольського, В.Федосова та ін. Незважаючи на значну кількість робіт, присвячених аналізу змісту і закономірностей розвитку економічного сектору регіону, інституціональна складова його функціонування та процес інституціоналізації залишаються не вивченими.